

Данильченко Ю.,
викладач, аспірантка,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка;
викладач оркестрового відділу,
«Мистецька школа № 2 с. Опитне»
(м. Полтава)

РОЗШИРЕНІ ТЕХНІКИ В СУЧАСНІЙ ФЛЕЙТОВІЙ МУЗИЦІ

Поява нових прийомів виконавства на флейті, а саме «розширених технік», було зумовлено універсальністю флейти стосовно створення широкого спектру найрізноманітніших музичних звуків незвичної тембрової окраски, спільної праці виконавців-флейтистів та композиторів (завдяки чому були розроблені нові виконавські техніки та нова форма нотації). Флейтисти та композитори почали експериментувати зі «спеціальними ефектами» або «авангардними техніками», які тепер називають «розширеними техніками» [4, с. 8]. Під терміном «розширені техніки» гри на флейті маються на увазі сучасні засоби музичної виразності, створені на основі використання всього звукового потенціалу та широкого спектру технічного оснащення інструменту. Як зазначає у своїй роботі дослідник Дж. Шеппард (Gillian Sheppard), «розширені техніки» гри на флейті виникли в результаті експериментів з технікою «*harmonics*» та «*alternate fingerings*» деяких флейтистів з метою полегшити складні технічні пасажі та створити необхідний тембр. Експериментальні пошуки призвели до більш поглибленого дослідження можливостей флейти, яка стала використовуватися за межами традиційного мелодійного інструменту [6, с. 9]. За визначенням М. Бертнера (M. Burtner) у дослідницькій роботі Е. Шепард (Eliza Shephard) зазначається, що «розширені техніки» – інноваційні методи відтворення нових звуків на флейті, що вимагають від виконавця застосування інструменту новим способом, що виходить за межі традиційно встановлених норм» [2], [5, с. 6]. Таким чином термін «розширені техніки» (англ. «*extended techniques*») включає в себе всі

виконавські прийоми, які розширюють традиційне використання інструменту, а саме: застосування немюзичних звуків (шум, крик, сміх), імітацій звуків природи («flutter-tonguing», «pizzicato»), поліфонічних можливостей інших музичних інструментів («multiphonics», «double buzz»), особливостей перкусійних інструментів («beatboxing»), вокалу («double buzz») тощо [3, с. 24].

Використання «розширених технік» у сучасній флейтовій музиці стає нагальною потребою. Починаючи із другої половини ХХ ст. (практично через 150 років занепаду флейтового мистецтва) флейта набуває статусу солюючого інструменту серед такого інструментарію, як фортепіано, скрипка, віолончель тощо. У цей час створюється безліч сольних творів для флейти. Серед шедеврів флейтового репертуару необхідно зазначити такі твори, як Соната для флейти та фортепіано П. Булеза; «Cassandra's Dream Song», «Unity Capsule», «Carceri d'Invenzione II», «Superscriptio» (для флейти пікколо) Б. Ферніхоу; «(t) air (e)» Х. Холлігера; «Cadenza da Dimensioni III» Б. Мадерни; «Quays» Дж. Шелсі; «Секвенція I» Л. Беріо, «Voice» Т. Такеміцу та ін. Композитори-авангардисти, досліджуючи новий світ інструментальних звуків, перетворюють класичний духовий інструмент (флейту) на мультизвуковий та перкусійний інструмент, завдяки якому сучасний флейтист має можливість видобувати широкий діапазон тембральних фарб та звуків на начебто мелодійному інструменті [1, с. 1-2]. Крім того, в результаті застосування певних видів «розширених технік» гри на флейті відбувається трансформація природи монофонічного інструменту в поліфонічний. Дане музичне явище передбачає активне створення та впровадження методології щодо усвідомлення, пізнання та володіння «розширеними техніками» гри на флейті до програм професійних музичних закладів, що обумовлено не лише творчою спрямованістю сучасних композиторів, а також новими вимогами міжнародних конкурсів. Участь у міжнародних конкурсах сьогодення неможлива без знання та володіння широкого спектру «розширених технік». У багатьох програмних вимогах міжнародних конкурсів зазначаються такі твори, як «Секвенція I» Л. Беріо, «(t) air(e)» Х. Холлігера, «Voice» Т. Такеміцу, «Debla» К. Альфтера, «Sori» І

Юн, «Scrivo in Vento» Е. Картера та ін. Таким чином використання «розширених технік» у сучасній флейтовій музиці стає нагальною необхідністю.

Сольні флейтові твори композиторів-авангардистів ХХ століття стали практично першими «експериментаторами» нових виразних можливостей флейти. Композитори ХХ століття інтенсивно займалися пошуком нових технік гри на флейті, що в результаті одноголосний мелодійний інструмент поступово трансформувався у поліфонічно-перкусійний музичний інструмент нової ери флейтового мистецтва.

Список використаної літератури

1. Arkoudis E. V. Contemporary music notation for the flute: a unified guide to notational symbols for composers and performers : Doctoral dissertation. Morgantown, 2019. 101 p. URL: <https://doi.org/10.33915/etd.3860> (date of access: 19.05.2023).
2. Burtne M. Making noise: extended techniques after experimentalism. *New Music USA*. URL: <https://newmusicusa.org/nmbx/making-noise-extended-techniques-after-experimentalism/> (date of access: 19.05.2023).
3. Methods of playing wind instruments (using the flute as an example) / O. Nesterova et al. *Ad alta: journal of interdisciplinary research*. P. 24–33. URL: https://www.magnanimitas.cz/adalta/090105/papers/A_07.pdf (date of access: 19.05.2023).
4. Rogers K. Wil Offermans: the pedagogy of a contemporary flutist-composer : Doctoral dissertation. 2015. 85 p. URL: http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_migr_etd-9439 (date of access: 19.05.2023).
5. Shephard E. The glissando headjoint : Master's thesis. 2019. 132 p. URL: <https://doi.org/10.25904/1912/513> (date of access: 19.05.2023).
6. Sheppard G. D. The modern twig: extended techniques for piccolo : Doctoral dissertation. Toronto, 2019. 257 p. URL: <https://hdl.handle.net/1807/95980> (date of access: 19.05.2023).

Дігтяр Н.,
доктор філософії,
завідувач кафедри образотворчого
та декоративно-прикладного мистецтва,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
(м. Полтава)

НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Російсько-українська війна призвела до великих людських втрат, переміщень, стресів та потрясінь, постійного страху людини за себе, своїх близьких. Складність життя в нових умовах сьогодні стосується не тільки переміщених осіб, хоча їх в першу чергу, війна актуалізувала у всіх громадян України потребу зміни усталеного способу життя, вироблення засобів протидії травмуючих факторів, пошуку успішних стратегій допомоги вимушеним переселенцям соціалізуватися в нових умовах, подолати негативні наслідки війни.

Війна вимагає великих витрат та організаційних зусиль усіх гілок влади, місцевого самоврядування, які не завжди є достатньо ефективними. За цих умов виявилися кращі риси ментальності українців – чимало громадян, різні інституції, окремі громадські організації та релігійні громади взяли переселенців під свою опіку.

Поряд із вирішенням численних соціально-побутових проблем не менш вагомим стала й активна соціалізація переселенців у місцях їх теперішнього проживання. Життя в новому етносередовищі, сприйняття для деяких громадян нових цінностей, почуттів та переконань, що домінують серед місцевого населення, розвиток суспільної активності переміщених осіб відбуваються в різних регіонах по-різному. Даються взнаки тривале зомбування російськими засобами масової інформації, штучно сформовані роками негативні стереотипи, які призводять до того, що більшість внутрішньо переміщених осіб не активні у